

Saksnummer: 19/25940

Oslo kommune, Bymiljøetaten
postmottak@bym.oslo.kommune.no
Kopi: OOFs medlemsorganisasjoner

28. april 2020

OOFs HØRINGSUTTALELSE TIL:

BEHOVSPLAN FOR IDRETT OG FRILUFTSLIV 2021–2030

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) er paraplyorganisasjon for 14 medlemskommuner, deriblant Oslo kommune, og 43 medlemsorganisasjoner i Oslo og Viken, og har som hovedformål å ivareta natur- og friluftslivet i regionen.

OOF er godt fornøyd med behovsplanens mål og vi er spesielt fornøyd med at planen varsler en sterk satsing på turvei-nettverket i byggesonen.

OOF er også enig i mange av strategiene i planen, men vi har flere forslag til nye strategipunkter og forbedringer, blant annet foreslår vi å prioritere tiltak i levekårsutsatte områder i byen.

OOF oppfatter behovsplanen som en investerings- og tilretteleggingsplan og vi foreslår derfor at Oslo kommune utarbeider en egen opplærings- og aktivitetsplan for friluftslivet.

Aller viktigst for OOF er at friluftslivet nå får et økonomisk løft, når budsjettet for kommunen skal vedtas i høst. Dette er helt nødvendig for å nå planens ambisiøse mål.

OOFs KOMMENTARER TIL PLANENS OPPBYGNING

OOF mener at hovedmål, delmål og strategier for å nå målene bør komme tydeligere og samlet fram i starten av planen. Nå står dette to steder i dokumentet, på side 17-23 og side 171-174. Særlig strategiene (tekstene) under delmålene på side 171-174 bør formuleres på en tydeligere måte, f.eks. som punkter.

Fire eller fem delmål?

På side 21-22 er det fire delmål for friluftsliv. På side 172-173 står de samme fire delmålene og et femte delmål; *Klimaendringer og miljø?*

OOF ber om at planen blir entydig på om *Klimaendringer og miljø* er et delmål. OOF ber også om at dette delmålet formuleres som et mål, f.eks. slik: «Tilretteleggingen for friluftsliv skal skje med hensyn til klimaendringer og miljø».

Mangelfulle kart

På side 217 og 218 mangler kartet over Nordmarka og Østmarka blåmerkede stier og turveier.

På side 223 mangler kartet over Nordmarka mange skiløyper (Skiforeningens?)

DE ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSENE FOR FRILUFTSLIVET MÅ STYRKES

Det aller viktigste momentet for OOF er at friluftslivet får et økonomisk løft, når budsjettet for kommunen skal vedtas til høsten, og at dette løftet opprettholdes gjennom de kommende åra.

Dette er nødvendig, dersom det skal bli mulig å gjennomføre behovsplanens ambisiøse og gode målsettinger innenfor perioden 2021-2030. Bare målet om at turveinettet i byen skal være ferdig utbygd inne 2030 krever et betydelig løft i bevilgningene.

OOF FORESLÅR EN EGEN OPPLÆRINGS- OG AKTIVITETSPLAN FOR FRILUFTSLIVET

Behovsplanen inneholder investeringer og tilretteleggingstiltak. Den svarer ikke på et økende behov for et opplærings- og aktivitetstilbud innen friluftsliv.

Mange av Oslos innbyggere trenger ingen ekstra opplæring for å utøve fysisk aktivitet og friluftsliv. Dette lærer de i stor grad gjennom familien, skole eller gjennom et tilbud på fritiden fra en idretts- eller friluftslivsorganisasjon.

Men det er store og forskjellige grupper i befolkningen i Oslo som i liten grad deltar i de uorganiserte friluftslivsaktiviteter. Disse gruppene må derfor tilbys et organisert opplærings- og aktivitetstilbud innen friluftsliv.

Det er flere store og små frivillige organisasjoner og kommunen som bidrar i dette arbeide i dag. Men, det mangler i dag en samlet oversikt over hva slags friluftslivsaktiviteter som gjennomføres, hvem som deltar i disse, hvem som organiserer aktivitetene (barnehager, skole, AKS, frivillige organisasjoner o.l.), hvor ofte de skjer, hvor aktivitetene utføres (Marka, grøntområder i byggesonen, fjorden o.l.) og hvilken effekt aktivitetene har på fysisk helse, trivsel, livskvalitet og utjamning av sosiale forskjeller. Dette er viktig kunnskap som kan bidra til at opplærings- og aktivitetstiltakene når fram til de gruppene som trenger disse mest.

En slik opplærings- og aktivitetsplan vil avdekke om det samlede tilbudet på friluftslivsoplæring og aktiviteter er tilstrekkelig og hva som evt. kan gjøres for å styrke tilbudet.

OOF foreslår derfor at det utarbeides en egen opplærings- og aktivitetsplan for friluftslivet. Dette skal skje i et godt samarbeid mellom friluftslivsorganisasjonene og kommunen.

OOFs KOMMENTARER TIL PLANENS MÅL OG STRATEGIER

Her følger OOFs kommentarer til planens hovedmål på side 17 og 18, planens delmål for friluftsliv med indikatorer på side 21 til 23 og strategiene for å nå hovedmål/delmål for friluftsliv på side 171 til 174.

HOVEDMÅL: OSLO SKAL VÆRE GODT TILRETTELAGT FOR IDRETT OG FRILUFTSLIV, SPESIELT FOR BARN OG UNGE

OOF støtter hovedmålet (s. 17) og strategien (s. 171 og 172) om å styrke medvirkningen «som kilde til informasjon om lokale behov». Her må vi trekke fram FSU-ordningen i

bydelene (Friluftslivets samarbeidsutvalg), som OOF skal revitalisere gjennom midler fra bymiljøetaten.

OOF foreslår derfor som utdyping av strategien over:

For å styrke medvirkningen og avklare de lokale behovene for friluftslivstiltak skal kommunen i samarbeid med Oslo og Omland Friluftsråd arbeide for at FSU (Friluftslivets samarbeidsutvalg) etableres og blir en varig ordning i alle bydelene.

DELMÅL 1: OSLOS UNIKE KVALITETER FOR NATUROPPLEVELSER OG FRILUFTSLIV ER BEVART OG STYRKET

OOF er enig i dette delmålet (s. 21) og strategiene (s. 172) om en *Handlingsplan for biologisk mangfold* og om at det «skal arbeides systematisk med registrering og oppfølging av ulovligheter etter friluftsloven i byggesonen, Marka og på øyene.»

OOFs kommentarer og forslag til nye strategipunkt:

1. Trengsel og slitasje på naturen unngås med et godt, variert og kjent tilbud i nærområdene.

Når det gjelder strategien om at «tiltak for kanalisering av ferdsel vil være viktig for å hindre slitasje på verdifull natur og for å unngå trengsel ... », så er OOF enig i at det i noen svært sårbare friluftslivsområder som f.eks. Østensjøvannet Miljøpark er nødvendig med en kanalisering av friluftslivet.

Samtidig vil vi påpeke at det beste virkemidlet for å unngå trengsel og slitasje, er at Oslos befolkning har et godt, variert og kjent tilbud i sine nærområder. Når f.eks. svært mange, fra hele byen, velger å dra til Sognsvann for å gå på tur eller ha piknik, så kan det skyldes at egne nærområder har for dårlig kvalitet, er lite tilgjengelig eller er for dårlig kjent.

2. Kunnskapen om friluftslivsområdene må brukes for å unngå nedbygging

Når det gjelder strategien om «god kunnskap om friluftslivsområder og ferdselsårer», peker planen på den nylig gjennomførte kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder i Oslo, som Oslo og Omland Friluftsråd og Oslofjorden friluftsråd har utført på oppdrag av Bymiljøetaten, og med betydelig gratis innsats fra Oslo natur- og friluftorganisasjoner. Prosjektet er fortsatt i kvalitetssikringsperioden og OOF vil samarbeide med kommunen for at resultatene fra kartleggingen blir kjent og brukt, slik at viktige friluftslivsområder ikke blir bygd ned.

3. Viktige friluftslivsområdene bør ha egne forvaltnings-/handlingsplaner

For å ta vare på de viktigste og mest verdifulle friluftslivsområdene foreslår vi at det utvikles egne forvaltnings-/handlingsplaner. På side 179 i planen er dette problematisert og det vises til områder der dette er aktuelt og/eller allerede realisert som Østensjøvannet miljøpark, Ljanselva miljøpark og Alnaelva miljøpark.

OOF foreslår derfor følgende nye strategipunkt:

Naturopplevelse og friluftsliv skal sikres i de viktigste friluftslivsområdene i Oslo gjennom egne forvaltnings- og handlingsplaner.

DELMÅL 2: ALLE HAR TILGANG TIL GODE FRILUFTSLIVSOMRÅDER I SITT NÆRMILJØ

OOF er enig i dette delmålet (s. 21) og støtter planens strategier på side 172 om at det «vektlegges å sikre friluftslivsområder i nærmiljøene» og at «tilgangen til gode friluftslivsområder i levekårsutsatte områder prioriteres høyt.»

OOFs forslag til nye strategipunkter:

1. Lvekårsutsatte områder med svakere nærfriluftslivstilbud må prioriteres

OOF mener at områder som er levekårsutsatt og der befolkningen er mindre fornøyd med sitt nærfriluftslivstilbud, må prioriteres spesielt. Særlig sentrumsbydelen, men også Alna og Stovner bydeler er eksempler på slike områder.

I planen er det flere eksempler på gode tiltak i slike områder, som OOF mener kan prioriteres:

- Utvikling av Lutvann, den eneste badeplassen i Alna bydel, som en innfallsport til Marka og aktivitets-/badeområde. Den står ikke en gang nevnt som prioritert badeplass eller innfallsport til Marka (s. 221)?
- Sportsstue/serveringssted nord i Østmarka i Alna bydel (Grønlihytta er aktuell)
- Turvei mellom Lindeberg og Haugerud og inn til Grønlihytta.

OOF foreslår derfor følgende nye strategipunkt:

Lvekårsutsatte områder med svakere nærfriluftslivstilbud må prioriteres spesielt høyt.

2. Planen må ha et ekstra fokus på fortetningsområdene

Med fortettingen i sentrale deler av byen følger også en økende bekymring om disse områdene får en tilstrekkelig grønnstruktur som ivaretar befolkningens behov. Debatten rundt Sukkerbiten, Bestumkilen/Skøyen, Husebyskogen og manglende parkområder på Ensjø og Nydalen illustrerer dette. OOF mener derfor at kommunen må følge opp vedtatte planer og sørge for tilstrekkelig med grønnstruktur i alle fortetningsområdene i byen.

OOF foreslår derfor følgende nye strategipunkt:

Det skal være et ekstra fokus på gode friluftslivsområder og turveier i fortetningsområdene.

3. Kort avstand til turveier og friluftslivsområder øker aktivitet og trivsel

Undersøkelser viser at jo nærmere folk bor et friluftsområde eller en turvei, jo oftere brukes det. Det er derfor viktig at kommunen etablerer tette nettverk av turveier, gjerne med maks 250 meter til nærmeste turvei, slik det står i regjeringens friluftslivsmelding. Korte avstander til attraktive friluftslivsnaturområder, som er tilrettelagt slik at de dekker lokalbefolkningens behov, er særlig viktig for barn, unge, eldre, ikke-vestlige innvandrere og funksjonshemmede.

I «ferdig» utbygde bydeler kan en slik strategi/mål tolkes til å dreie seg om tiltak som merking, skilting, åpning av snarveier o.l.

OOF foreslår derfor følgende nye strategipunkt:

Ingen skal ha mer enn 250 til nærmeste turvei og friluftslivsområdet. 250 m til nærmeste turvei tas også inn som en måleindikator.

4. Friluftslivsområdene må ha et variert tilbud i tråd med lokale behov

Friluftslivsområdene skal dekke et bredt spekter av behov, fra de rene naturområdene til godt tilrettelagte områder med tilbud om spesielle aktiviteter.

Spesielt viktig er det med gode aktivitetstilbud for barn og unge i vinterhalvåret, når det er ekstra krevende å komme seg ut. Akebakker, skileik, snøaktiviteter, bålplasser og skøytemuligheter er viktig.

Det er også viktig at kommunen har god oversikt over tilbudene i friluftslivsområdene. Akebakker er et svært viktig aktivitetstilbud for barnefamiliene. I kapittel 5.1.2 *Anleggs- og arealportefølje* (s. 158 – 161) er det kun registrert en akebakke i byen/Marka. Det er nok flere?

OOF ber derfor kommunen sørge for en oppdatering av denne typen anlegg i planen.

OOF foreslår derfor følgende nye strategipunkt:

Gode friluftslivsområder skal ha et variert tilbud som er tilpasset de lokale behov.

DELMÅL 3: BYEN HAR ET SAMMENHENGENDE TURVEINETT MED LEVENDE GRØNTKORRIDORER

OOF er veldig glad for denne målsettingen og at turveinettet også er løftet fram som et innsatsområde i planperioden. OOF spilte inn turveinettet som et satsingsområde ved forrige høringsrunde, og vi ønsker å styrke kravet til framdrift med dette forslaget:

OOF foreslår derfor følgende tilføyelse (understreket) i delmål 3:

Byen har et sammenhengende turveinett med levende grøntkorridorer innen 2030.

Vi foreslår i tillegg en konsekvent bruk av begrepet blågrønn korridor i planen.

OOFs kommentarer og forslag til nye strategipunkter:

1. Elvene og bekkene er viktige for å nå delmål 3

OOF mener at bekkenes og elvenes rolle for turveinettet og naturmangfoldet er viktige og må komme tydeligere fram. Vi støtter også Oslo Elveforums forslag om 10 miljøparker langs vassdragene.

OOF foreslår derfor følgende nye strategipunkt:

Elvene og bekkene i Oslo spiller en sentral rolle for å nå delmålet om et sammenhengende turveinett med levende blågrønne korridorer.

2. Turveiene skal binde sammen Marka og byens og fjordens friluftsområder.

Særlig viktige er gode turveier som binder sammen Marka og byens og kystens friluftsområder.

OOF foreslår derfor følgende nye strategipunkt:

Et sammenhengende turveinett skal gjøre det enkelt å gå/sykle/løpe mellom bebyggelsen og friluftsområdene i Marka, i byen og ved fjorden.

3. God strategi for turveiene i Marka – må følges opp med prioriteringer og ressurser

OOF støtter strategien formulert på side 173: «I Marka bør traseer som vil gi boligområder direkte adkomst inn i Marka, og strekninger som knytter sammen eksisterende traseer til et sammenhengende nett, prioriteres».

Et eksempel på en slik turvei som nå bygges i Marka er mellom Grinda og Sognsvann. Andre eksempler er de planlagte turveiene gjennom Lillomarka og mellom Grønmo og Sandbakken. Disse vil bidra vesentlig til å styrke muligheten for sykling, turgåing og skigåing gjennom viktige deler av Marka (Lillomark og Østmarka).

I området Lindeberg, Lutvann, Haugerud mangler det en turvei-strekning, som kan bidra til å forbedre turvei-nettverket i dette området og bidra til økte muligheter og aktivitet i bydelen Alna, der innbyggerne ifølge undersøkelsen på side 167 i planen er minst fornøyd med nærfriluftslivstilbudet, blant de markanære bydelene.

OOF foreslår derfor å prioritere disse turveistrekningene i Marka, fordi de bidrar til å styrke nettverket i Marka og mellom byen og Marka i levekårsutsatte områder som Alna, Grorud og Søndre Nordstrand bydeler.

DELMÅL 4: DET ER ENKELT Å OPPDAGE OG KOMME SEG TIL FRILUFTSLIVSOMRÅDER

OOF er enig i dette delmålet (s. 21) og støtter strategiene (s. 172) om «målrettet informasjon om friluftslivstilbudet i byen» og om «utvikling og videreutvikling av innfallsporter til Marka».

OOF foreslår et prosjekt for innfallsporter til Marka

Vi mener det må tas et sterkere grep om utviklingen av innfallsporter til Marka. Vi foreslår at det utarbeides klare mål, som f.eks:

- Alle bydeler langs Markagrensen skal ha minst en godt utviklet innfallsport til Marka.

- En godt utviklet innfallspørt er et sted hvor det er turveier, stier og skiløyper videre inn i Marka og i tillegg har et eget aktivitetstilbud for både sommer og vinterbruk med f.eks. akebakker/skileikområde/skøytegåing, badeplass, piknik-muligheter og leke-/ballspillområder o.l.
- En godt utviklet innfallspørt bør også være knyttet til byens turveinett, ha god kollektivdekning og en parkeringsplass.
- En enkel innfallspørt er primært en innfallspørt med turveier, kollektivtransporttilbud og parkeringsmuligheter.

OOF foreslår derfor at det lages et prosjekt der formålet er å lokalisere og foreslå både enkle og godt utviklede innfallsporter til Marka med ovenstående mål som utgangspunkt for prosjektet. OOF deltar gjerne i et videre arbeid på dette området.

OOFs kommentarer til de foreslåtte indikatorene

OOF støtter de foreslått indikatorene; «antall informasjonstavler i byggesonen, i Marka og på øyene» og «antall tilrettelagte innfallsporter til Marka».

Når det gjelder indikatoren; «samlet lengde på turveistrekningene i byggesonen som er skiltet og merket», så mener vi at det bør stå:

«Samlet lengde på turveistrekningene i byggesonen og Marka ...».

Dette vil også være i tråd med planen ellers der også turveiene i Marka defineres inn som en del av turveisystemet i byen (s. 173).

DELMÅL 5: KLIMAENDRING OG MILJØ

Dette delmålet står ikke i kapittel 3 der alle målene presenteres, men det står i kapittel 5.2 (s. 172-173), der delmålenes strategier presenteres. Om «Klimaendring og miljø» er tenkt som et delmål, bør det presenteres i kapittel 3 og omformuleres.

OOF er enige i strategiene på side 173: «Klimaendringer, med mildere vintre og mer nedbør, påvirker også behovene for tilrettelegging for friluftsliv» og «økt fokus på tilgang til friluftsområder i nærmiljøet vil være sentralt i planperioden for å bidra til kortreiste friluftslivsopplevelser og redusert transportbehov».

Her foreslår vi å legge til i teksten at tilretteleggingen for friluftsliv må være skånsom og ikke redusere mulighetene for gode naturopplevelser.

OOF vil ha en tydeligere strategi for å opprettholde et godt snøbasert friluftslivstilbud

OOF mener at planen må være tydeligere på hvordan denne utfordringene kan møtes. På side 173 står følgende: «Videre kan den forventede klimautviklingen gjøre det mer utfordrende å utøve ulike former for vinterfriluftsliv fordi områder med snø i Oslo kan bli redusert og vintersesongen kortere.»

Vi ønsker en tydeligere strategi her og foreslår følgende formuleringer:

For å sikre muligheter for ski, skileik, aking og andre snøaktiviteter i vinterhalvåret, skal det produseres kunstsne for allmennheten på innfallsporter i Markas randsone og på utvalgte steder i byen.

Fra innfallsportene til Marka skal det være godt tilrettelagte traseer som kun behøver mindre snømengder for å kunne brukes. Disse bør om mulig ha forbindelser til høyereliggende og snøsikre områder.

I idrettsdelen av planen kommer det fram at en planlegger for snøproduksjon på langrennsarenaene (Sogn Snøpark, Linderudkollen, Lillomarka Arena, Sørkedalen, Skullerud og Holmenkollen), ved alpinanleggene (Tryvann, Grefsenkleiva og 3 mindre anlegg) og det planlegges for snøproduksjon på Huken og Grønmo.

Et prøveprosjekt med snøproduksjon/utkjøring av snø i byggesonen i sesongen 2017/2018, «gav høy deltakelse» ifølge planen på s. 89. Det dreide seg om områdene Ola Narr, Torshovdalen, Frognerparken, Voldsløkka og i nærområdene til enkelte skoler. Skoleelever, barnehager, Skiforeningen, FRIGO og beboere i nærområdene utgjorde de største brukergruppene.

OOFs KOMMENTARER TIL INNSATSOMRÅDENE

Innsatsområde 1 (sammenhengende turveinett) kommenteres under delmål 3 (byen har et sammenhengende turveinett ...).

Innsatsområde 2: Rehabiliterer og ruste opp eksisterende friluftslivsområder og anlegg

OOF støtter dette innsatsområdet, men vi må samtidig påpeke at sterk befolkningsvekst, fortetting og utbygging av helt nye områder i byen som Kværnerdalen, Hovinbyen, Bjørvika osv. innebærer at det må etableres mange nye friluftslivsområder i byen. Dette må gjøres for å tilfredsstillere delmål 2 «Alle har tilgang til gode friluftslivsområder i sitt nærmiljø». *Den grønne ring* i Hovinbyen og Svartdalsparken er eksempler på dette.

Med vennlig hilsen
Tom Fremstad
Generalsekretær

Johan Hval
Rådgiver